דסכור שומן הוא ואכלו. והיינו דשגג דסכור שומן הוא ולא נתכוין לאכול חלב ואייב. ואף על פי דמתעסק הוא לרבא דהא לא מתכוין לאכילה איסור מייב דאמר שמואל בכריתות (פ"ד דף יט:) בחלבין ועריות מתעסק חייב שכן נהנה אבל בשבת פטור דלא נהנה והיינו דסכור שומן הוא ואכלו. אלא לאו רישא בע"ז וסיפא בשאר מצות. תימה לר"י דלוקמא כולה בשאר מצות ומאי מה שאין כן בשאר מצות כגון שחט וחזר בחוץ לתיו חייב אלא אחת כדאמר אביי בפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין נד:) שם תעשה עשאן הכתוב עשיה אחת ור' אבהו אמר לא סמיך ליה מדה לדברי ישמעאל בשמיטה וחריקה ולר' עקיבא בהעלאה וחריקה דאיתו חייב אלא אחת דאמר קרא נפקי ושגג בלא מתכוין כגון שנתכוין לשמוט בהמת חולין והיה צריך לשל חולין ונמצאת (ד) של קדשים דכוותה בשבת נתכוין לתתן תלוש ונמצא מחובר ולא היה צריך אלא לתלוש דפטור דמלאכת מחשבת בעינן וי"ל דלא מצינן לפרושי הכי דמשמע דפטור בשבת לפי שגגא בלא מתכוין דכה"ג אפילו נתכוין לתלוש זה ונמצא מחובר אמר פטור דאין זה מלאכת מחשבת וליכא לאוקמי נמי דמיירי כשנעשה מחשבתו כגון שהיה צריך לתתוך מה שחתך אלא שהיה סבור שהוא תלוש ונמצא שהוא מחובר הא ליכא למימר דכה"ג אם פטור לענין שבת מאשר חטא כה פטור נמי לענין חוץ ומיהו עוד קשה לוקמא כולה בשאר מצות כגון (ה) נרבע לזכר ורבע את הזכר והבא על הבהמה והביא בהמה עליו דבין לאביי וכן לר' אבהו לר' עקיבא אינו חייב אלא אחת והשתא שגג בלא מתכוין מיתוקים שפיר דמיפטר בשבת מאשר חטא כה וכגון שנעשית מחשבתו וגבי עריות לא מיפטר שכן נהנה:

העושה שני בתי נירין. צריך לפרש למה פירש כאן ובאורג (ו) וכפופא וכתופר וכבותב שיעור טפי מבשאר:

הקושר והמתיר. ל"ע אי מיחייב במתיר אלא על מנת לקשור אי לא ומדלא תני ליה כדתני מותק ע"מ לכתוב אין לדקדק דהכי נמי לא קתני סותר ע"מ לבנות וכפ' במה מדליקין (לעיל לא:) אמרינן בהדיא דבעינן סותר ע"מ לבנות ולפי מה שפירש רש"י בגמרא (דף עד:) דאי מתרמי ליה תרי קיטרי בהדי הדדי בשני חוטין זה אחר זה שרי חד ומניח חד משמע דמיחייב אלא על מנת לקשור ולשון קטר לא משמע כפירושו אבל ר"ח פירש וכן משמע בירושלמי כשנפסק חוט בשני מקומות ונקשר מתירין ב' הקשרים ומשליכין לחוץ האמצעי ומחברין וקושרין שתי הראשים זה בזה ואין בו אלא קשר א' ולפי זה משמע דבעי מתיר ע"מ לקשור והא דלא תני ליה במתיר ובסותר פירשתי בפרק ב' (דף לא:) ד"ה וסותר: מכדי

אלא לאו רישא בע"ז וסיפא בשאר מצות. תימה לר"י דלוקמא כולה בשאר מצות ומאי מה שאין כן בשאר מצות כגון שחט וחזר בחוץ לתיו חייב אלא אחת כדאמר אביי בפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין נד:) שם תעשה עשאן הכתוב עשיה אחת ור' אבהו אמר לא סמיך ליה מדה לדברי ישמעאל בשמיטה וחריקה ולר' עקיבא בהעלאה וחריקה דאיתו חייב אלא אחת דאמר קרא נפקי ושגג בלא מתכוין כגון שנתכוין לשמוט בהמת חולין והיה צריך לשל חולין ונמצאת (ד) של קדשים דכוותה בשבת נתכוין לתתן תלוש ונמצא מחובר ולא היה צריך אלא לתלוש דפטור דמלאכת מחשבת בעינן וי"ל דלא מצינן לפרושי הכי דמשמע דפטור בשבת לפי שגגא בלא מתכוין דכה"ג אם פטור לענין חוץ ומיהו עוד קשה לוקמא כולה בשאר מצות כגון (ה) נרבע לזכר ורבע את הזכר והבא על הבהמה והביא בהמה עליו דבין לאביי וכן לר' אבהו לר' עקיבא אינו חייב אלא אחת והשתא שגג בלא מתכוין מיתוקים שפיר דמיפטר בשבת מאשר חטא כה וכגון שנעשית מחשבתו וגבי עריות לא מיפטר שכן נהנה:

העושה שני בתי נירין. צריך לפרש למה פירש כאן ובאורג (ו) וכפופא וכתופר וכבותב שיעור טפי מבשאר:

הקושר והמתיר. ל"ע אי מיחייב במתיר אלא על מנת לקשור אי לא ומדלא תני ליה כדתני מותק ע"מ לכתוב אין לדקדק דהכי נמי לא קתני סותר ע"מ לבנות וכפ' במה מדליקין (לעיל לא:) אמרינן בהדיא דבעינן סותר ע"מ לבנות ולפי מה שפירש רש"י בגמרא (דף עד:) דאי מתרמי ליה תרי קיטרי בהדי הדדי בשני חוטין זה אחר זה שרי חד ומניח חד משמע דמיחייב אלא על מנת לקשור ולשון קטר לא משמע כפירושו אבל ר"ח פירש וכן משמע בירושלמי כשנפסק חוט בשני מקומות ונקשר מתירין ב' הקשרים ומשליכין לחוץ האמצעי ומחברין וקושרין שתי הראשים זה בזה ואין בו אלא קשר א' ולפי זה משמע דבעי מתיר ע"מ לקשור והא דלא תני ליה במתיר ובסותר פירשתי בפרק ב' (דף לא:) ד"ה וסותר: מכדי

אלא לאו רישא בעכו"ם וסיפא בשאר מצות ושגג בלא מתכוין בשאר מצות ה"ד דסבור דשומן הוא ואכלו משא"כ בשבת דפטור דנתכוון לחתוך את התלוש וחתך את המחובר פטור ואביי שגג בלא מתכוין ה"ד [א]דסבור רוק הוא ובלעו משא"כ בשבת דפטור דנתכוון להגביה את התלוש וחתך את המחובר פטור אבל נתכוון לחתוך את התלוש וחתך את המחובר חייב: איתמר [ב]נתכוון לזרוק שתים וזרק ארבע [ג]רבא אמר פטור אביי אמר חייב רבא אמר פטור [ד] דלא קמיכוין לזריקה דארבע אביי אמר חייב דהא קמיכוין לזריקה בעלמא כסבור רשות היחיד ונמצאת רשות הרבים רבא אמר [ה]פטור ואביי אמר חייב רבא אמר פטור דהא לא מיכוין לזריקה דאיסורא ואביי אמר חייב דהא קא מיכוין לזריקה בעלמא וצריכא דאי אשמעינן קמייתא בההוא קאמר רבא דהא לא קמיכוין לחתיכה דאיסורא אבל נתכוון לזרוק שתים וזרק ארבע דארבע בלא תרתי לא [ו] מיזרקא ליה אימא מודה ליה לאביי ואי אשמעינן בהא בהא קאמר רבא דהא לא קמיכוין לזריקה דארבע אבל כסבור רה"י ונמצא רה"ר דמכוין לזריקה דארבע אימא מודי ליה לאביי צריכא [ז]תנן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת והוינן בה מנינא למה לי וא"ר יוחנן שאם עשאן כולם בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת בשלמא לאביי דאמר כי האי גוונא חייב משכחת לה דידע דאסורא [ח] שבת וידע לה איסור מלאכות וקא טעה בשיעורין אלא לרבא דאמר פטור היכי משכחת לה בזדון שבת ושגגת מלאכות הניחא אי סבר לה כר' יוחנן דאמר כיון ששגג בברת אע"פ שהזיד בלאו משכחת לה דידע לה לשבת בלאו אלא אי סבר לה כרשב"ל דאמר עד שישגוג בלאו דידע לה לשבת במאי [ט]דידע לה בתחומין ואליבא דר"ע: **מתני'** [י]אבות [יא]מלאכות ארבעים חסר אחת הוורע והחורש והקוצר והמעמר והדש והזורה הבורר הטוחן והמרקד והלש והאופה הגוזז את הצמר המלבנו והמנפצו והצובעו והטווה [יב]והמיסך והעושה שתי בתי נירין והאורג שני חוטין והפוצע שני חוטין הקושר והמתיר [יג]והתופר שתי תפירות הקורע על מנת לתפור [שתי תפירות] הצד צבי השוחטו והמפשיטו המולחו והמעבד את עורו והממחקו והמחתכו הכותב שתי אותיות והמוחק על מנת לכתוב שתי אותיות הבונה והסותר המכבה והמבעיר המכה בפטיש [יד]המוציא מרשות לרשות הרי אלו אבות מלאכות ארבעים חסר אחת:

גמ'

לקמן בפרק האורג [ט] **הפולס.** מנתק. פעמים שיש בשני חוטין יותר מדאי ומנתק מהן ומקליש לגורך. והני כולהו ממיסך ואילך עד קושר ומתיר שייכי בירעות. ולקמן [י] מפרש מאי קושר ומאי מתיר איכא: **וסופר וקורע.** בירעות הוא: **על מנת לתפור.** פעמים שהנקב עגול ואינו יכול לתופרו יפה אע"כ קורעו כדמפרש בגמרא [יא] אבל קורע שלא לתפור לא הוי בכלל: **הצד את הצבי.** וכל מלאכת עורו מוהגת בחמשים למשכן בעורותיהן: **המולחו.** לעור: **הממחקו.** מגרר שערו: **מחתכו.** מקצעו ומחתכו לגלגולות וקגלים: **כותב ומוחק.** לקמן (דף קג:) מפרש למאי מיבעיא למשכן שכן רושמין על קרשי המשכן לידע איזה בן זוגו ואותו פעמים שעשה: **מכה ומבעיר.** בשם שמתת הדוד של פטמגין: **מכה בפטיש.** הוא גמר כל מלאכה שכן אומן מכה בקורנס על הסדן להחליקו בגמר מלאכה ומתניתין נמי לא מיחייב ליה אלא בגמר מלאכה:

גמ'

ב) [ב"ק כי: ע"ש], ג) [ע"ש לעיל מב: על הגליון], ד) [לעיל סט. וש"נ], ד) [לעיל סט. ע.:] ה) ס"ת אלי אמות. ו) לעיל י: מנו: סט. ע: לקמן לי: כ"ק כ. [כריתות כ:], ז) [מר' מותה מוטי בסמיו], ח) [לקמן קה.], ט) [לעיל כ:; [שבועות ה:], י) [לקמן נגד:], כ) [דף קה:], ל) [דף נד:], מ) [לקמן עה.], נ) [עי' תו"ש ד"ה וכעושה שתי].

הגהות הב"ח

(א) גמ' רבא אמר פטיר דהא לא קמיכוין: (ב) שם תרתי לא מיזדרקא ליה: (ג) שם משכח' לה דידע לאיסורא דשבת ידע לה לאיסור מלאכות: (ד) תוס' ד"ה אלא יכו' לבל חולין ונמצאת אחרת והיא של קדשים וכו' תלוש זה ונמצא מחובר אחר ולא: (ה) בא"ר בשאר מצות כגון הבא על הזכור והביא עליו זכור וכנא על בהמה. נ"ב עי' פרק ד' מיתות דנ"ל:

מוסף רש"י

דידע לה לשבת במאי. אלא בטולן שגג, מפנו סמל ל"ט מלאכות מיתבות (עיי"ל סט.). בתחומין. לאיזו נקרבן (שם).

רבינו חננאל

ותחזרנו לפרק פירוק אחר משום דקשיא דלא מיתוקמא סיפא דהא מתניתין בע"ז אוקמי הכי. רישא בע"ז דקתני עשה שתים בהעלם א', בשבת חייב ב' משא"כ בע"ז, שאם דיבח וקיטר וניסך בהעלם א' אינו חייב אלא אחת כר' אמי. אבל סיפא דקתני בשאר מצות שגג בלא מתכוין חייב משא"כ בשבת דפטור, בשאר מצות דלאו ע"ז היא, והיכי דמי כגון שהיה סבור שהוא שומן ואכלו ונמצא חלב, כגון זה בשאר מצות הוא דחייב. אבל בשבת כי האי גוונא נתכוין לתתוך בחלוש ותחבו ונמצא דמחובר לקרקע פטור. ודחי אביי ואמר לא כי האי גוונא לעולם שגג בלא מתכוין דבשאר מצות חייב ובשבת פטור, כגון שנתכוין בבליעה דריק ובלעה ונמצא חלב, שאע"פ שלא נתכוין לאכילה דחייב בשאר מצות, ובשבת כה"ג דנתכוין להגביה רבר תלוש והגביהו ונמצא שתחבו מן המחובר [פטור]. אבל אם נתכוין לתתיכה בעלמא חייב, (כגון) [וכ"ש] בשאר מצות אם נתכוין לאכילה בעלמא [חייב]. וכדר' נחמן דאמר המתעסק בחלבין ובעריות אע"פ שלא נתכוין חייב שכבר

לעזי רש"י

קרפיי"ר. להתיר (סיב או ארג להושיו).
ארדיי"ר. להשתות (לערוך את הוטי השתי לקראת הארינה).
ליצייש. נירים (ניר כפין עין במקון-ארינה, שבו השתי עובר).

רבינו חננאל (המשך)

נתנה. והמתעסק בשבת פטור מלאכת מחשבת אסרה תורה. ור' יוחנן החם בפרק ארבע מיתות בברתני תנא הרא מתניתין קמיה, דתאה ואמר ליה פוק הני לברא. היכל מתניתין דלא מיתוקמא דישא וסיפא בחד שעמא לאו מתניתין תרצתא היא, ר' יוחנן לטעמיה דאמר בסוף פרק המפקיד נאן דמתרגם לי חבית אליבא דחד תנא מובילנא מאניה בהריה לבי מטותא. נתכוון לזורק ב' וזרק ד' אמות, (רבא) [רבה] אמר (חייב) [פטור] אביי אמר (פטור) [חייב]. פשוטה היא. ומקשינן לרבא מתניתין דקתני ארבעים חסר אחת, ואמר ר' יוחנן עלה שאם עשאן כולם בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת. ולא משכחת כהאי גוונא דחייב בכולן אלא בזדון שבת ושגגת מלאכות. בשלמא לאביי דאמר כי האי גוונא חייב [כרי], [וקא טעה] בשיעורין כגון זריקת ד' וכיוצא בהן. אלא לרבה דאמר כל כה"ג פטור היכי משכחת [לה]. בזדון [שבת] ושגגת מלאכה. הניחא אליבא דר' יוחנן דאמר כיון ששגג בברת אע"פ שהזיד בלאו משכחת לה דידע דאיסור השבת בלאו, אלא לר"ל דאמר עד שישגוג בלאו יכות היכי משכחת לה. ושגיגן דידע לה בתחומין ואליבא דר' עקיבא כמו שאמרנו למעלה. דאביי אליבא דר' יוחנן פשוטה היא, אלא אפילו לריש לקיש כיון דסבר אביי כשנתכוון למקצת האיסור בשגגת איסורו ונזדמן לו כל האיסור חייב, כגון המתכוון לזורק ב' אמות שהן מקצת איסורו כי האיסור ד' אמות, ונתכוון לזורק שתים מתוך ארבע (וגיזרק) [ונזדמן] לו שזרק ד' חייב. מוקים לה אליבא דר"ל במכיר את השבת באיסור מלאכות ידידע (בשיעורו) [בכולן], ושוגג בלאו שבשיעור. אבות מלאכות ארבעים חסר אחת.

כו א מי' פ"ב מהלכות שגגות הלכה ז:
כז ב מי' פ"ח מהלכות שבת הלכה מ:
כח ג מי' פ"ז מהלכות שבת הלכה ח סמג לאוין קה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com